

Schizofreni

– ikke en kronisk sygdom!

Arnhild Lauveng:

I morgen var jeg altid en løve.

Cappelen. 200 sider. Kr. 349,- (indbundet).

I Norge er Arnhild Lauveng kendt i psykiatriens randzoner, dvs. bruger- og recoverykredse, som en person med "dobbeltkompetence". Hun har således baggrund som både patient/ bruger og behandler/ psykolog og er på den måde med til at rokke ved det dogme, at i psykiatrien er der på den ene side de syge og på den anden de raske. At der er flere med dobbeltstatus end man tror, er en slags tavs viden, som bl.a. den forhenværende Viborg overlægefrue Jytte Borberg har fremstillet i romanen "Slaraffenland". Lauveng (f. 1972) beskæftiger sig dog i sin bog næsten udelukkende med de godt ti år som schizofren psykiatrisk patient. Begyndende i gymnasieårene og accelererende i retning af en patientkarriere, der toppe med udnævnelsen til uhelbredelig kroniker.

Ønsket om at blive psykolog har været der hos forfatteren fra før, hun blev syg. Og er ikke forsvundet undervejs på trods af dramatiske og langvarige indlæggelser på såvel åbne som lukkede afdelinger. De psykotiske episoder er mange og lange – præget af såvel skræmmende hallucinationer som selvbeskadigelse. Især bogens beskrivelser af forfatterens på samme tid suicidale og til omgivelserne kommunikerende skæren i sig selv med alle former for knust glas (= utallige celleanbringelser med vagt), hendes spisen paptallerkener, tapet mv., er skræmmende læsning. MEN. En gennemgående interessant og troværdig pointe hos Arnhild Lauveng er, at selv i de mest rablende psykotiske storme, er der øer af klarhed. Nogle øer af klarhed som den psykiatriske institution og profession ikke er i stand til at (be)gribe. Som R.D. Laing sagde det: der er visse ting psykiatrien ikke kan se pga den måde, den ser på.

I Lauvengs egensindige og flotte litterære, sine steder decideret poetiske, fremstilling, begrædes det psykiatriske diagnostiske sygdomssystemets mangel på nysgerrighed overfor de syge som personer med øer af klarhed. For hende er diagnoser betragtet som udtryk for en naturvidenskabelig sandhed, uden nysgerrighed for de raske øer, "skummelt" ("skummel" er et af forfatterens mildt humoristisk brugte favoritord). Diagnosen mangler ikke kun svar på eksistentielle spørgsmål, den er også følelseskold og fænomenologisk uformående overfor den enkeltes "oplevelsespolitik" og sinds-bevægelser ("diagnoser græder ikke", men det gør Arnhild).

Forfatterens "øer af klarhed" illustreres med "små" eksempler fra hendes patientliv. Når hun eksempelvis enrumanbringes i de værste psykotiske situationer, bliver hendes favoritvagt en ung mand, der bryder med ordren oppefra om ikke at tale med hende. Han sidder ikke kun og løser kryds & tværs på sin vagt, men inddrager Arnhild i udfyldningen af de tomme firkanter i kryds & tværs'en. Når endvidere ergoterapien bekommer hende så godt, langt mere virkningsfuld end de specifikt medicinske behandlinger der direkte "angriber" sygdommens symptomer, er det i hendes hoved, fordi man dér ikke berøves sit hverdagsprog og fordi ergoens aktiviteter ikke går direkte på det syge.

Ergoterapien er for Arnhild en ø af normalitet, hvor det mellem hende og ergoterapeuterne drejer sig om nål og tråd, farve og stof osv. Der er tale om at mødes gennem "et fælles (stofligt) tredje", et sagsforhold, som ligger udenfor men mellem den professionelle

og brugeren. Sådanne "fælles tredjer" er for Arnhild Lauveng helsebringende fristeder i det, hun betragter som den psykiatriske institutions "gennemsygelige hverdag".

"I morgen var jeg altid en løve" er hverken entydigt anti-psykiatrisk eller entydigt brugerlitteratur. Bogen er først og fremmest en skarp og sanset kritik af det psykiatriske klassifikationssystem og den dertil hørende hospitalspraksis. Men den er langt fra fordømmende. Tværtimod nuanceret og decideret positiv i forhold til den psykiatriske afdelings evne til at holde liv i patienter som forfatteren. I den forstand lægges der ikke skjul på, at havde den psykiatriske institution ikke været der, trofast og vedholdende gennem 10 år, så havde forfatteren ikke levet i dag.

Arnhild Lauvengs træden frem på den offentlige scene i Norge har afstedkommet invitationer til hende om at komme ud og holde foredrag. Mange af disse invitationer er kommet fra patientforeninger og brugerkredse, som vil have hende til at fortælle om psykiatrien set fra en brugervinkel. Hvilket hun ikke er meget for, idet hun tager afstand fra brugerbetegnelsen som værende en ny form for diskriminerende ensliggørelse af en gruppe meget forskellige mennesker, der umuligt kan anlægge samme syn på psykiatrien.

Lauveng rider heller ikke med på recovery-bølgen. Jeg mener end ikke, at ordet "recovery" forekommer i bogen i modsætning til f.ex. den tidligere dobbeltidentitet Risskov-overlæge Johannes Nielsens biografi, der har titlen "Fra hjælp til selvhjælp til recovery – det at komme sig." Det er nærmest umuligt ikke at læse Lauvengs bog i lyset af de senere års recovery-forskning, idet forfatterens hovedærinde med bogen, også som psykolog og fagperson, er at gøre op med forestillingen om schizofreni som en kronisk sygdom. Lauveng refererer kortfattet undersøgelser og tal, men først og fremmest er hendes fortælling om sig selv et eksempel på recovery, eftersom hun betegner sig som rask /frisk resp. at hun har "overvundet" schizofrenien.

I modsætning til det psykiatriske paradigmes indbyggede og indgroede negative forventninger, her har Lauveng en spids faglig reference til blindeområdet "The Making of Blind Men", har hun fundet løvens livskraft i sig selv. Har hele tiden haft forventninger til og kunnet se sig selv som rask imorgen/på et tidspunkt. Noget af det, der har medvirket til, at hun er blevet frisk, er som i de fleste recovery-fortællinger ikke-psykiatriske forhold som, foruden eget håb, relationen til en vagt, der inddrager hende i løsningen af kryds & tværs, når det ser værst ud, den ikke-sygdomsfixerede ergoterapi osv. Hertil kommer, at Arnhild bruger titlens løve som metafor for hendes mors betydning for at hun er blevet rask – moderen er en ægte løvinde, der slås for sin unge. Udover denne anerkendelse af moderen og en søster, hører vi ikke meget om familielivet. F.ex. formanden for den norske forening mod psykiatri har kritiseret bogen for ikke at inddrage familiedynamikkens betydning i forbindelse med udviklingen af forfatterens sygdom.